

ДНЕВНИЯТ РЕД НА БЪЛГАРСКАТА ТЕЛЕВИЗИОННА ЖУРНАЛИСТИКА

Ралица Ковачева

THE AGENDA OF BULGARIAN TELEVISION JOURNALISM

Ralitsa Kovacheva

Резюме: Текстът представя резултатите от изследване на случай по темата за журналистическото разследване, известно като „Осемте джуджета“ и неговото (не)отразяване от най-гледаните български телевизии БНТ, bTV и Нова телевизия. Целта на изследването е да установи намират ли място в дневния ред на българските телевизии теми, които са пренебрегвани от институциите. Резултатите показват, че телевизиите имат различен подход към темата, който варира от сравнително добро отразяване, през институционално повлияно отразяване, до липса на всякакво отразяване. Въз основа на резултатите от изследването се правят изводи относно дневния ред на българската телевизионна журналистика и факторите, които имат влияние върху формирането му.

Ключови думи: телевизия, телевизионна журналистика, разследваща журналистика, определяне на дневния ред

Abstract: The text presents the results of a case study on how the journalistic investigation, known as the “Eight Dwarfs”, is covered by the most watched and trusted Bulgarian televisions BNT, bTV and Nova. The study aims to establish whether topics that are neglected by the institutions could find a place in the Bulgarian televisions’ agenda. It has been found that the three media have applied different approaches to the topic, varying from relatively good coverage, through institutionally influenced coverage, to the lack of any coverage. Based on the results, conclusions are made about the agenda of Bulgarian television journalism and the factors that influence its formation.

Keywords: Television, Television Journalism, Investigative Journalism, Agenda-setting

Независимо от безспорната важност на разследващата журналистика, тя трудно вирее в българските медии днес. Именно в разследващата журналистика „медите в най-силна степен изпълняват своите критични и контролни функции, спомагат за консолидирането на обществото около важни социални и политически теми“, отбелязва Мария Попова (Попова, 2012: 70). Но както демонстрира изследваният случай, очевидно дори медиите не могат да се консолидират около важни теми, да не говорим за обществото.

Разследващата журналистика е скъпо удоволствие, тъй като изисква голямо количество от най-ценните медийни ресурси – подготвени

журналисти, финансиране и време. Затова е донякъде обяснимо защо „независимо от интереса и значението на определени теми, те не са обект на журналистически разследвания“ (Шикерова, 2020: 50). В конкретния случай обаче става дума за готов продукт, за журналистическо разследване, организирано и финансирано от неправителствена организация, което останалите медии могат да отразят, да продължат, да допълнят, да опровергават и пр. В допълнение, засегната е тема от голям обществен интерес – използвана ли е прокуратурата за облагодетелстване на частни лица и бизнес интереси.

Темата за работата на прокуратурата и отчетността на главния прокурор е обект на активни експертни и политически дебати у нас, на препоръки от страна на Венецианската комисия към Съвета на Европа и на критични констатации в доклада на Европейската комисия относно върховенството на закона за 2020 г. Въз основа на това има основания да се предположи, че медиите биха проявили интерес към темата и към повдигнатите от разследването въпроси, без да е задължително да го излъчват или дори да приемат направените в него изводи. Но биха могли да се възползват от възможността да поставят темата в дневния си ред, без да се налага да провеждат самостоятелно разследване, а добавяйки стойност по други начини – например, като направят собствена проверка на фактите, в които не са убедени или като задават въпроси на институциите, които са отказали да отговорят на въпросите, поставени им от авторите на разследването. Изключено е и влиянието на фактора „конкуренция“ – журналистическото разследване е направено не от конкурентна медия, а от неправителствена организация и е разпространено публично. При това, журналистът, провел разследването, е обект на заплахи, което е повод за проява на професионална солидарност. И не на последно място, мълчанието на институциите по темата също е показателно и е логично да предизвика журналистическа реакция.

„Осемте джуджета“

Разследването „Осемте джуджета“ е дело на журналиста Николай Стайков от неправителствената организация „Антикорупционен фонд“. Наречено е така по името на софийски ресторант, където се развива значителна част от събитията, обект на разследването. То е публикувано в четири части, като видео клипове със средна продължителност около 15 минути, през юни, юли и август 2020 г.

В първата част от 24 юни бизнесменът Илия Златанов разказва как в опит да получи съдействие от Специализираната прокуратура, за да си върне собствеността върху бизнеса (производство на асансьори), се е свързал с бившия следовател Петър Петров (известен като Петьо Еврото). В крайна сметка обаче бизнесът му е отнет чрез принуда (Антикорупционен фонд, 2020: „Осемте джуджета“).

Втората част, публикувана на 2 юли, разказва как 35 килограма злато са иззети от Златанов, но са върнати на други хора, твърди той. И свидетелства, че е бил принуден да прехвърли дялове от фирмата си на други лица, под заплахата, че синът му няма да получи лечение в болница (Антикорупционен фонд, 2020: Част 2).

В третата част, публикувана на 31 юли, като свидетел на събитията, описани в разследването, се появява Димитър Ламбовски, бивш депутат от НДСВ и бизнесмен. Той твърди, че е бил повикан от Петър Петров и принуден да се подпише, че иззетите от Илия Златанов 650 000 евро са негови (на Ламбовски). Впоследствие, те са му „върнати“ от прокуратурата и присвоени от Петър Петров, твърди разследването (Антикорупционен фонд, 2020: Част 3).

В четвъртата част, публикувана на 20 август, се появява името на Сотир Цацаров. По времето на описаните събития той все още е главен прокурор. Според разследването именно с неговия подпис прокуратурата се е задействала по случая, само ден след първата среща на Илия Златанов с Петър Петров (Антикорупционен фонд, 2020: Част 4).

Изборът именно на това разследване като обект на изследователски интерес е донякъде аргументиран по-горе – от една страна имаме проблем от голям обществен интерес, изобличаващи свидетелски показания и в известна степен, документи. Напълно липсва коментар както от изобличените в разследването действащи лица, така и от институциите. Въпреки това, авторите му го публикуват, очевидно с мотива, че общественият интерес е надделяващ над необходимостта от изчакване на другата гледна точка. Която, впрочем, може и никога да не бъде получена и това е един от начините да се пречи на разследващите журналисти, както твърди и опитният разследващ журналист Генка Шикерова в докторската си дисертация, посветена на разследващата журналистика (която за съжаление към момента не е публикувана): „политическият натиск и фактическото повлияване на темите в телевизията се осъществява най-често чрез отказ или бавене на информация“ (Шикерова, 2020: 50).

Методология на изследването

Целта на настоящото изследване е да установи намират ли място в дневния ред на българските телевизии теми, които са пренебрегвани от институциите. Предмет на изследването е отразяването на журналистическото разследване „Осемте джуджета“ от трите най-гледани телевизии в България - БНТ, bTV и Нова телевизия. Изборът на трите телевизии за обект на наблюдение е мотивиран от данните на Института за изследване на журналистиката „Ройтерс“ за 2020 г., според които това са трите български медии с най-голяма аудитория (онлайн и офлайн, на седмична база) и (с изключение на БНР) с най-високо доверие (NEWMAN, Nic et al., 2020). В този смисъл може да се приеме за вярна популярната фраза, че за да разбере българската публика, че нещо се е случило, то трябва да бъде съобщено по телевизията. Изследването обхваща периода между 24 юни 2020 и 30 август 2020, когато са публикувани четирите части на журналистическото разследване „Осемте джуджета“. В изпълнение на целта, изследването си поставя следните задачи:

- ❖ Да установи присъства ли темата на разследването „Осемте джуджета“ в телевизионния ефир и по какъв начин;
- ❖ Да установи какъв е дневният ред на телевизиите в периода на изследването;
- ❖ Да установи какъв е политическият и медиен контекст, в който се появява разследването;
- ❖ Да направи изводи за определянето на телевизионния дневен ред, на базата на резултатите от изследвания случай.

Дневният ред, разследващата журналистика и темите-табу

За целите на изследването използваме дефиницията за дневен ред на Джеймс Диъринг и Евърет Роджърс: набор от въпроси, които са комуникирани в йерархия по важност в определен момент във времето (Диъринг и Роджърс, 1996: 2). Определянето на дневния ред се изразява в промяната на видимостта на определен въпрос в медийния, публичния или политическия дневен ред, които взаимно си влияят и в този смисъл, се определя чрез конкуренцията между защитниците на определен набор от въпроси за спечелването на вниманието на медиите, публиката и политическите елити (Ковачева, 2017: 302).

Като цяло, обобщават Диъринг и Роджърс, изследователите на определянето на дневния ред са единодушни, че в определен момент (период от време) всички медии дават подобна видимост на определен въпрос. Това не означава, че медиите казват едно и също, а че отделят сходен брой информационни единици (площ, време) на дадения въпрос (Ковачева, 2017: 311). Отнесена към настоящото изследване, тази изследователска теза ще бъде проверена по два начина – от една страна, през отразяването на конкретната тема, обект на нашия интерес, а от друга, през сравнението на медийния дневен ред извън тази тема, т.е. какво ни съобщават трите телевизии в наблюдаваните дни.

Друг съществен детайл е свързан с т.нар. индикатор на действителния свят – променлива, използвана от изследователите, за да измерят повече или

по-малко обективно степента на трудност или риск на един социален въпрос, с цел да се сравни доколко именно медийното отразяване е причина за неговата видимост в медийния и съответно в обществения дневен ред (Ковачева, 2017: 307). Този индикатор обаче има относително малко значение в определянето на медийния дневен ред, твърдят Диъринг и Роджърс. По-скоро има значение колко обществено внимание може да привлече определен въпрос, отколкото неговата обективна сериозност (Ковачева, 2017: 307). Далеч по-важни се оказват т.нар. trigger events или събитията, които провокират включването на определено събитие в медийния дневен ред (Ковачева, 2017: 312). В настоящото изследване също имаме примери за това как разследването „Осемте джуджета“ попада в обектива на телевизиите не защото те са преценили, че темата е важна за обществото, а по повод други актуални събития.

В контекста на теорията за определяне на дневния ред, разследващата журналистика може да бъде разбрана като мощен инструмент за „калибриране“ на медийния дневен ред – за противодействие на институционалния натиск за налагане на определени теми, в отговор на обществения интерес да се разкрият значими факти и събития по други теми. Споменатата по-горе докторска дисертация на Генка Шикерова е от особено значение за настоящото изследване, тъй като освен че изследва в дълбочина телевизионната разследваща журналистика у нас, самата авторка е утвърден разследващ журналист. В този смисъл, изследователските резултати са обогатени от нейната журналистическа практика. Според Шикерова причините определени теми, макар и значими, да не са обект на журналистически разследвания, могат да бъдат външни и вътрешни за телевизията. Външни са факторите, които не зависят от медията, например политически, институционален и корпоративен натиск. Вътрешните фактори са свързани с, от една страна, функцията на журналистиката да селектира новини и от друга страна, с професионалния и финансов потенциал на редакционния екип да разработи темата в дълбочина – липса на квалифицирани журналисти, неразбиране на важноста на темата от страна

на редакционните екипи, финансова невъзможност да бъде реализирано разследването (Шикерова, 2020: 50).

В конкретния случай част от изброените вътрешни фактори не играят роля, тъй като разследването вече е направено, при това във видео вариант, т.е. телевизиите биха могли да излъчат цялото разследване или откъси от него (както прави bTV), според редакционната си преценка. В този смисъл, очевидно редакционната преценка е изиграла решаваща роля, наред с външните фактори, за които обаче може да съдим само по косвени белези.

Мария Попова отбелязва съществуването на „една особена категория новини – т.нар. липсващи новини, чрез които се характеризират всички онези събития, които никога не влизат в медийното съдържание“ (Попова, 2012: 204). Според Попова, причините за практиката на „липсващите новини“ най-често са свързани с липсваща или недостатъчна информация, трудности при проверката на информацията и съответствие с новинарските фактори (информационните ценности), възприети от конкретната медия.

Съществува обаче и друго разбиране – че има теми, които не се отразяват не защото журналистите не знаят за тях или защото няма (проверима) информация за тях, а защото са забранени, т.нар. теми-табу. Според И. Инджов под „теми табу“ се разбират общественозначими теми или важни аспекти от тях, които са премълчани в медиите, отразявани рядко, отразявани повърхностно или са „потопени“ вследствие на акцентирането върху не толкова важни факти и обстоятелства (Инджов, 2014: 5). В поредица от изследвания на темите табу в медиите за 2012, 2013 и 2014 г. Инджов установява, че от медиите трайно липсват задълбочени разработки на теми, свързани с банките и тяхната дейност, корупцията в съдебната система, миналото на премиера Бойко Борисов.

Генка Шикерова цитира данни от анкета сред 20 водещи журналисти, проведена през 2016 г., която очертава списък от 35 теми-табу за българските телевизии в периода 2014-2015 г. Най-често срещаните теми, които не са обект на телевизионни разследвания, но са от висок обществен интерес, са за фалита на КТБ, съдебната система и финансовото състояние

на депутата от ДПС Делян Пеевски. Според Шикерова се очертават четири основни теми табу, три от които са свързани с конкретни личности: „почти без изключение анкетиранияте посочват като “забранени” разследвания за премиера Бойко Борисов, главния прокурор Сотир Цацаров (2012-2019) и прокуратурата, влиянието и бизнеса на депутата Делян Пеевски и източването на КТБ. Анализите на темите на разследванията в предаванията „БТВ Репортерите” и „Темата на Нова” потвърждават този факт“ (Шикерова, 2020: 53-54).

Любопитно е, че с изключение на премиера Бойко Борисов, другите двама са задочни персонажи в разследването „Осемте джуджета“. Според представените факти, Сотир Цацаров лично е подписал заповедта, с която Специализираната прокуратура се е задействала, след като Илия Златанов е потърсил съдействие от Петър Петров. А потърпевшият бизнесмен Златанов разказва как лично Петров му е съобщил, че зад отнемането на бизнеса му с производството на асансьори стои Делян Пеевски, който имал интерес, тъй като се очаквало България да получи четири милиарда евро от ЕС за подмяна на старите асансьори. Журналистът Николай Стайков казва, че е правил многократни опити да разговаря с всички споменати в историята на Илия Златанов лица, но е получил отказ или изобщо не е получил отговор.

Резултати от изследването

Хронология на събитията, свързани пряко или косвено с разследването:

19 юни 2020 г. Съобщава се за заплахи срещу журналиста Николай Стайков по повод негово разследване, което предстои да бъде публикувано;
24 юни 2020 г. Публикувана е първата част на разследването „Осемте Джуджета“;
30 юни 2020 г. СГП започва разпити по разследването „Осемте джуджета“;
2 юли 2020 г. Публикувана е втората част на разследването „Осемте Джуджета“;
7 юли 2020 г. СГП провежда акция в дома на Илия Златанов
8 юли 2020 г. СГП показва иззетото от дома на Илия Златанов. В „Твитър“ главният прокурор Иван Гешев иска извинение от Антикорупционния фонд.
21 юли 2020 г. Като част от антиправителствените протести се провежда „пие на бира“ пред ресторант „Осемте джуджета“;
31 юли 2020 г. Публикувана е третата част на разследването „Осемте Джуджета“;
10 август 2020 г. Разпространява се видео запис от разговор на Христо Иванов по време на протестите с Димитър Ламбовски, свидетел в третата част на разследването „Осемте Джуджета“ .
20 август 2020 г. Публикувана е четвъртата част на разследването „Осемте Джуджета“.

Фиг. 1

С помощта на представената хронология са определени датите, на които са прегледани централните информационни емисии на трите телевизии и е описан редът на новините. С цел да се установят всички появи на темата, както в други предавания, така и само на уеб сайта на медията, е направено търсене по ключови думи „джуджета“, „Илия Златанов“ и „Антикорупционен фонд“ в сайтовете на телевизиите. За потвърждение, че няма пропуснати публикации на трите медии, е проведено допълнително търсене по същите ключови думи в Гугъл за периода 19.06.2020- 30.08.2020.

Резултатът от проведеното търсене красноречиво показва защо са предприети поредица от действия, за да е напълно сигурно, че няма пропуснати публикации. Дори само от пръв поглед е видно, че медийното

отразяване е оскъдно и в голямата си част не е свързано с датите, на които са публикувани четирите части на разследването.

Фиг. 2

Ето как изглежда медийното отразяване в количествен аспект:

Фиг. 3

Подобни ярки различия в отношението към темата се нуждаят от допълнително обяснение, отвъд актуалния дневен ред на събитията и политиката на медията. Преди да го потърсим, ще добавим още малко информация за отделните медии.

bTV започва да следи темата още от момента, когато става ясно, че журналистът Николай Стайков е бил заплашван заради разследване, което

подготвя – случаят е отразен в новините, а Стайков гостува в предаването „Тази неделя“ (15 минути). Телевизията съобщава, че Софийската градска прокуратура е започнала разпити по повод разследването „Осемте джуджета“, отразява пространно протеста пред едноименния ресторант, а през август публикува свое собствено разследване за собствеността на асансьорния завод в Дупница, свързано с разследването „Осемте джуджета“ (излъчено в „Тази сутрин“, 12 минути).

При БНТ темата за разследването се появява в централната емисия „По света и у нас“ на 7 и 8 юли, по повод акцията на прокуратурата в дома на Илия Златанов, но без да се споменава разследването. Отразен е протестът пред ресторант „Осемте джуджета“ и е цитиран отговорът на Сотир Цацаров по повод появата на името му в четвъртата част на разследването (в тези два случая името на разследването е споменато, без никакви подробности). БНТ е емблематичен пример за това как дневният ред на медията следва институционалния дневен ред – появата на темата е изцяло продиктувана от институционални действия или изразени позиции. Във всички случаи жанрът е бланк (текст, прочетен от водещия) или покрит бланк (текст с картина), с продължителност между половин и една минута, от който публиката не научава нищо за разследването по същество.

Нова телевизия ярко се отличава с пълното си мълчание по темата. Любопитно е, че медията публикува на сайта си два материала, и двата с информация от прокуратурата за акцията в дома на Златанов, но без да се споменава разследването. Всъщност, отчетените по-малко от три минути време са един-единствен репортаж, в който разследването се промъква отчасти. Става дума за случая, в който по време на живо излъчване във „Фейсбук“ от антиправителствения протест, към лидера на партия „Демократична България“ Христо Иванов се приближава Димитър Ламбовски и в краткия диалог помежду им споменава името на Маджо – известен престъпен бос от близкото минало. Случаят е подробно разказан в репортажа на Нова телевизия, а разследването на Антикорупционния фонд

се споменава във връзка с Димитър Ламбовски, но без да бъде съобщено нито името на разследването, нито каква е същността му.

Този пример, както и протестът пред ресторант „Осемте джуджета“, показва, че попадането на темата в дневния ред на медиите се дължи на други актуални събития (trigger events), а не на интерес на медиите към същността на разследването. От друга страна, тези примери показват и огромното значение на по-широкия социално-политически контекст, в който се позиционират медиите. Първо във връзка с темата за бизнесмена Васил Божков, а след това и по повод антиправителствените протести, между двете частни телевизии се очертаха ясни различия в подхода към темите. До степен, че самият премиер Бойко Борисов нарече bTV „Божков ТиВи“, а телевизията си изгради образ на опозиционна медия. Що се отнася до протестите, от една страна, съвсем обяснимо, те привличат огромно внимание (и ресурс) от страна на медиите, а от друга, позиционирането по редица теми се обвързва с позиционирането по отношение на протестите и техните организатори. Последното твърдение е резултат от авторското наблюдение на медиите в периода на изследването, но тъй като не влиза в тесния фокус на изследователския интерес, не е подплатено с количествени данни.

Прегледът на реда на новините в трите телевизии в дните, в които се случват събития, пряко или косвено свързани с разследването, потвърждава установеното от изследователите сходство във видимостта, която медиите дават на определени въпроси в даден момент. Не просто водещите теми (с малки изключения), но и начинът на представянето им в трите медии са почти напълно идентични. И в трите телевизии прокуратурата е неизменен герой в новините, често сред водещите теми. Случайно или не, в три от дните (24 юни, когато излиза първата част на разследването, 30 юни, когато са проведени разпити в Софийската градска прокуратура (СГП) и 2 юли, когато излиза втората част на разследването) прокуратурата влиза в новините по един и същи начин – като разпространява поредна част от съобщенията, разменени между бизнесмена Пламен Бобоков и хора от

Президентството. Най-често пред камерите и микрофоните застава лично главният прокурор Иван Гешев. Въпреки това, той нито веднъж не е попитан за разследването „Осемте джуджета“, не е потърсен коментарът му, не е поискана допълнителна информация и пр. (или ако е бил направен подобен опит, резултатът от него не е съобщен на публиката). За сметка на това и трите медии отразяват (на сайта си или в ефир) публикацията на Иван Гешев в „Твитър“ след акцията на прокуратурата в дома на Илия Златанов, в която казва, че иска извинение от Антикорупционния фонд, без да обяснява защо.

В допълнение, на 20 август, когато е публикувана четвъртата част на разследването и е посочено името на Сотир Цацаров като човека, дал ход на действията на Специализираната прокуратура, има друго актуално събитие, което прави Цацаров и ръководената от него Комисия за противодействие на корупцията и

за отнемане на незаконно придобитото имущество (КПКОНПИ) една от водещите новини. В рамките на антиправителствените протести е организирана блокада на сградата на КПКОНПИ, отразена от трите медии, а Сотир Цацаров публикува изявление. Всичко това обаче не е повод медиите да съобщят за разследването, което уличава бившия главен прокурор, нито е повод да потърсят Цацаров за коментар. Всъщност, той сам излиза с кратко изявление по въпроса, което е причината БНТ да спомене, че е публикувана четвърта част на разследването „Осемте джуджета“.

Тези примери на свой ред показват, че ролята на т.нар. trigger events може да бъде неутрализирана от други фактори, били те вътрешни или външни за медиите. Що се отнася до вътрешноредакционните решения, биха могли да се намерят обяснения защо темата не присъства в новинарските емисии, фокусирани върху актуалните събития от деня, ограничени във времето, ориентирани към еднозначни и ясни събития, а не към проблеми и пр. Но има дискуссионни формати, в които се представят различни теми и гледни точки, където подобен въпрос би могъл да бъде обсъждан. Дори и ако според редакционната преценка разследването има дефицити (каквито

бяха отбелязани вече по-горе), колективният медиен натиск за разкриване на повече информация и за коментар от засегнатите страни само би допринесъл за разкриването на истината, каквато и да е тя. Подобен опит прави само bTV.

Относно външните за редакциите фактори, би било спекулативно да предполагаме какви биха били те. И все пак, резултатите от разследването се вписват в по-широката картина, описана от други, далеч по-мощни изследвания. Както показват резултатите от изследователския проект Media Pluralism Monitor (MPM) (SPASSOV et al, 2020), рисковете пред медийния плурализъм в България произтичат най-вече по линия на собствеността на медиите и конкретно концентрацията на медийната собственост, а редакционната независимост е изправена пред сериозен риск от политически натиск.

Изводи

Като цяло разследването и повдигнатите в него въпроси не са отразени по същество, нито по някакъв начин изложените в разследването твърдения са проверени или надградени (с известно изключение на bTV). Поради това не става ясно дали и в каква степен липсата на отразяване се дължи на професионални съображения, свързани с качеството на разследването или на външни фактори.

Във всички дни, в които има информационен повод да се отрази разследването, има събития с герой прокуратурата. Но прокуратурата никога не бива питана за разследването. В този смисъл, прокуратурата задава дневния ред, а медиите го следват.

Все пак, събитията могат да принудят медиите да не се съобразят (изцяло) с институционалния дневен ред. Но не винаги и не всички медии, както показва изследването.

Във всички разглеждани дни дневният ред на трите телевизии е сходен.

Върху дневния ред оказват влияние външни фактори като собствеността на медиите и моментното им позициониране спрямо силните на деня. Трябва да се отбележи, че обществената БНТ, въпреки че е държавно финансирана и въпреки критиките, че отразява предимно институционалната гледна точка (което и в това изследване се потвърждава в известна степен), все пак споменава разследването, макар и кратко и без конкретика. За разлика от частната Нова телевизия, която на теория има пълната свобода да не се съобразява с институционалния дневен ред, но въпреки това избира да пренебрегне напълно темата.

В трите наблюдавани медии виждаме три различни подхода към отразяването на журналистическото разследване „Осемте джуджета“ и на въпросите, поставени от него. В bTV за разследването се съобщава по същество и дори се прави опит то да се надгради със собствено разследване. Предвид факта, че bTV е утвърдена медия, която спазва високи професионални стандарти, нейното поведение в случая е аргумент, че има причини на темата и на конкретното журналистическо разследване да бъде обърнато внимание. В БНТ наблюдаваме институционално повлияно отразяване – за разследването се съобщава във връзка с действията на прокуратурата по случая, но все пак се съобщава, макар и без да се навлиза в подробности. Това ни кара да смятаме, че, от една страна, телевизията има възможност да направи редакционна преценка (а не просто да следва външни инструкции, например), а от друга, че вероятно има някакви редакционни съображения темата да не се представя в подробности, за които обаче няма как да разсъждаваме. В Нова телевизия темата напълно отсъства, но за причините може да се съди само по косвени признаци, които не са предмет на настоящото изследване.

Заклучение

За качеството на телевизионната журналистика може да съдим както от това, което се показва, така и от това, което не се показва на екрана. Изследваният случай демонстрира, че има теми, които трите най-гледани

телевизии у нас (с известно изключение на bTV) предпочитат да не отразяват и да не коментират. Изследването показва, че трите телевизии с най-голяма публика и най-високо доверие имат властта да влияят силно върху обществения дневен ред, включително защото техният дневен ред е почти идентичен. Това означава, че когато и трите телевизии решат да не отразяват дадена тема, вероятността широката публика да научи за нея значително намалява. Нещо повече, подобен подход маргинализира темата и намалява нейната важност в очите на обществото – дори и публиката да попадне на разследването „Осемте джуджета“ някъде из онлайн пространството, има голяма вероятност да приеме, че не си струва да обръща внимание, щом големите медии също не обръщат внимание. В края на краищата, дори и ние, преподаватели и изследователи, учим студентите по журналистика и публиката да проверяват всичко в утвърдените медии, за да не станат жертва на дезинформация. Но както показва изследването, въпросът защо нещо липсва от екрана трудно намира своя отговор дори и от изследователите, да не говорим за публиката.

Използвана литература:

ИНДЖОВ, Иво (2014). Темите табу в българските онлайн медии – 2014. *Newmedia21.eu* <<http://www.newmedia21.eu/content/2014/12/BGonline-medii-temi-tabu2014.pdf>> [Indzhov, Ivo (2014). Temite tabu v balgarskite online medii - 2014. *Newmedia21.eu*]

КОВАЧЕВА, Ралица (2017). *Център и периферия на европеизираните публични сфери*. София: Сиела. [Kovacheva, Ralitsa (2017). *Tcenter i periferiya na evropeiziranite publicхни sferi*. Sofia: Ciela]

ПОПОВА, Мария (2012). *Журналистическата теория*. Велико Търново: Фабер. [Popova, Maria (2012). *Zhurnalistichestkata teoriya*. Veliko Tarnovo: Faber]

ШИКЕРОВА, Генка (2020). Разследващата журналистика между закона и етичните стандарти. Изследване на предаванията „БТВ Репортерите“, „Разследване“ и „Темата на Нова“ в периода 2009-2018 г. *Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, защитен на 30 юли 2020 г.*, автореферат <https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/universitet_t/fakulteti/fakultet_po_zhurnalistika_i_masova_komunikaciya/specialnosti/doktoranturi/pridobivane_na_obrazovatelna_i_nauchna_stepen_doktor/arhiv/genka_do_brinova_shikerova_fakultet_po_zhurnalistika_i_masova_komunikaciya>

DEARING, James, Everett **ROGERS** (1996). *Agenda-setting (Communication Concepts)*. Thousand Oaks, CA: SAGE.

NEWMAN, Nic et al. (2020). *Digital News Report 2020*. Reuter`s Institute for the Study of Journalism. <<https://www.digitalnewsreport.org/survey/>> .

SPASSOV, Orlin, Nelly OGNANOVA, Nikoleta DASKALOVA (2020). *Monitoring Media Pluralism in the Digital Era: Application of the Media Pluralism Monitor in the European Union, Albania and Turkey in the years 2018-2019. Country report: Bulgaria.* <https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/67795/bulgaria_results_mpm_2020_cmpf.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Използвани източници:

Антикорупционен фонд (2020). „Осемте джуджета“: ново разследване на АКФ проследява история за завземане на бизнес за милиони. <<https://acf.bg/bg/osemte-dzhudzeta-novo-razsledvane-2/>>

Антикорупционен фонд (2020). Осемте джуджета, част 2. <https://acf.bg/bg/osemte-dzhudzeta-chast-2-2/>.

Антикорупционен фонд (2020). Част 3 на „Осемте джуджета“: Един голям плик с евро за Еврото. <<https://acf.bg/bg/chast-3-na-osemte-dzhudzeta-edin-golyam/>>

Антикорупционен фонд (2020). „Осемте джуджета“, част 4: И един подпис на главния прокурор. <https://acf.bg/bg/chast-4-na-osemte-dzhudzeta-edin-mlad-b/>

БНТ (2020). "Антикорупционният фонд" публикува поредна част от разследването си, наречено "Осемте джуджета". <<https://bntnews.bg/news/antikorupcionniyat-fond-publikuvaporedna-chast-ot-razsledvaneto-si-narecheno-osemte-jujeta-1070287news.html>>.

БНТ (2020). Иззега голям брой монети, документи и фактури при акцията в имот на "Симеоновско шосе" (Снимки). <<https://bntnews.bg/news/izzeha-golyam-broi-moneti-dokument-i-fakturi-pri-akciyata-v-ivot-na-simeonovsko-shose-snimki-1064187news.html>>.

БНТ (2020). Лайв видео на Христо Иванов предизвика вълна от реакции във Фейсбук. <<https://bntnews.bg/news/laiv-video-na-hristo-ivanov-predizvika-valna-ot-reakcii-vav-feisbuk-1068933news.html>>.

БНТ (2020). Още един протест в София с искане оставката на главния прокурор. <<https://bntnews.bg/news/oshte-edin-protest-v-sofiya-s-iskane-ostavkata-na-glavniya-prokuror-1066205news.html>>.

БНТ (2020). Спецпрокуратурата провежда акция в дома на столичен бизнесмен (СНИМКИ). <<https://bntnews.bg/news/specprokuraturata-provezhda-akciya-v-doma-na-stolichen-biznesmen-snimki-1064023news.html>>.

БНТ (2020) По света и у нас – 20:00, 24 юни 2020 г. <<https://bnt.bg/bg/a/po-sveta-i-u-nas-emisiya-2000-24-yuni-2020-g>>.

БНТ (2020) По света и у нас – 20:00, 30 юни 2020 г. <<https://bnt.bg/bg/a/po-sveta-i-u-nas-emisiya-2000-30-yuni-2020-g>>.

БНТ (2020) По света и у нас – 20:00, 2 юли 2020 г. <<https://bnt.bg/bg/a/po-sveta-i-u-nas-emisiya-2000-2-yuli-2020-g>>.

БНТ (2020) По света и у нас – 20:00, 2 юли 2020 г. <<https://bnt.bg/news/po-sveta-i-u-nas-2000-31-yuli-2020-g-280374news.html>>.

БНТ (2020) По света и у нас – 20:00, 7 юли 2020 г. <<https://bnt.bg/bg/a/po-sveta-i-u-nas-emisiya-2000-7-yuli-2020-g>>.

БНТ (2020) По света и у нас – 20:00, 8 юли 2020 г. <<https://bnt.bg/bg/a/po-sveta-i-u-nas-emisiya-2000-8-yuli-2020-g>>.

БНТ (2020) По света и у нас – 20:00, 21 юли 2020 г. <<https://bnt.bg/news/po-sveta-i-u-nas-2000-21-yuli-2020-g-279918news.html?page=117>>.

БНТ (2020) По света и у нас – 20:00, 31 юли 2020 г. <<https://bnt.bg/news/po-sveta-i-u-nas-2000-31-yuli-2020-g-280374news.html?page=670>>.

БНТ (2020) По света и у нас – 20:00, 10 август 2020 г. <<https://bnt.bg/news/po-sveta-i-u-nas-2000-10-avgust-2020-g-280672news.html?page=141>>.

БНТ (2020) По света и у нас – 20:00, 20 август 2020 г. <<https://bnt.bg/news/-po-sveta-i-u-nas-2000-20-avgust-2020-g-281072news.html>>.

Новините на NOVA (2020) Гешев: Антикорупционният фонд да се извини на прокуратурата. <<https://nova.bg/news/view/2020/07/08/293247/гешев-антикорупционният-фонд-да-се-извини-на-прокуратурата>>.

Новините на NOVA (2020) Иззега голям брой монети от имот в София. <<https://nova.bg/news/view/2020/07/08/293254/иззега-голям-брой-монети-от-имот-в-софия>>.

Новините на NOVA (2020). Христо Иванов не знаел кой е говорил с Маджо. <<https://nova.bg/news/view/2020/08/10/296123/христо-иванов-не-знаел-кой-е-говорил-с-маджо>>.

Новините на NOVA (24.06.2020 - централна). <<https://nova.bg/news/view/2020/06/24/291908/новините-на-nova-24062020-централна/>>.

Новините на NOVA (30.06.2020 - централна). <<https://nova.bg/news/view/2020/06/30/292492/новините-на-nova-30062020-централна/>>.

Новините на NOVA (02.07.2020 - централна). <<https://nova.bg/news/view/2020/07/02/292703/новините-на-nova-02072020-централна/>>.

Новините на NOVA (07.07.2020 - централна). <<https://nova.bg/news/view/2020/07/07/293151/новините-на-nova-07072020-централна/>>.

Новините на NOVA (08.07.2020 - централна). <<https://nova.bg/news/view/2020/07/08/293260/новините-на-nova-08072020-централна/>>.

Новините на NOVA (21.07.2020 - централна). <<https://nova.bg/news/view/2020/07/21/294444/новините-на-nova-21072020-централна/>>.

Новините на NOVA (31.07.2020 - централна). <<https://nova.bg/news/view/2020/07/31/295312/новините-на-nova-31072020-централна/>>.

Новините на NOVA (10.08.2020 - централна). <<https://nova.bg/news/view/2020/08/10/296133/новините-на-nova-10082020-централна/>>.

Новините на NOVA (20.08.2020 - централна). <<https://nova.bg/news/view/2020/08/20/296998/новините-на-nova-20082020-централна/>>.

bTV Новините (2020). Антикорупционният фонд: Журналистът Николай Стайков е подложен на тормоз заради работата си. <<https://btvnovinite.bg/bulgaria/antikoruptionnijat-fond-nikolaj-stajkov-e-podlozhen-na-tormoz-zaradi-rabotata-si>>.

bTV Новините (2020). Граждани пиha бира, но без „Осемте джуджета“. <<https://btvnovinite.bg/bulgaria/grazhdani-piha-bira-no-bez-osemte-dzhudzeta>>.

bTV Новините (2020). Николай Стайков: Извикан съм на разпит във вторник- нямам високи очаквания. <<https://btvnovinite.bg/predavania/tazi-sabota-i-nedelia/nikolaj-stajkov-izvikan-sam-na-razpit-vav-vtornik-njamam-visoki-ochakvanija>>.

bTV Новините (2020). СГП започна разпити по разследването на Антикорупционния фонд – „Осемте джуджета“. <<https://btvnovinite.bg/bulgaria/sgp-zapochna-razpiti-po-razsledvaneto-na-antikoruptionnija-fond>>.

bTV Новините (2020). След съдебно решение: Защо ЧСИ не беше допуснат да въведе новите собственици на завод в Дупница <<https://btvnovinite.bg/predavania/tazi-sutrin/sled-sadebno-reshenie-zashto-chsi-ne-beshe-dopusnat-da-vavede-novite-sobstvenici-na-zavod-v-dupnica>>.

bTV Новините - Централна емисия - 24. 06. 2020. <<https://btvplus.bg/produkt/novini/25775/btv-novinite-centralna-emisija-24-06-2020>>.

bTV Новините - Централна емисия - 30. 06. 2020. <<https://btvplus.bg/produkt/novini/25908/btv-novinite-centralna-emisija-30-06-2020>>.

bTV Новините - Централна емисия - 02. 07. 2020. <<https://btvplus.bg/produkt/novini/25946/btv-novinite-centralna-emisija-02-07-2020>>.

bTV Новините - Централна емисия - 07. 07. 2020. <<https://btvplus.bg/produkt/novini/26065/btv-novinite-centralna-emisija-07-07-2020>>.

bTV Новините - Централна емисия - 08. 07. 2020. <<https://btvplus.bg/produkt/novini/26088/btv-novinite-centralna-emisija-08-07-2020>>.

bTV Новините - Централна емисия - 21. 07. 2020. <<https://btvplus.bg/produkt/novini/26358/btv-novinite-centralna-emisija-21-07-2020>>.

bTV Новините - Централна емисия - 31. 07. 2020. <<https://btvplus.bg/produkt/novini/26583/btv-novinite-centralna-emisija-31-07-2020>>.

bTV Новините - Централна емисия - 10. 08. 2020. <<https://btvplus.bg/produkt/novini/26798/btv-novinite-centralna-emisija-10-08-2020>>.

bTV Новините - Централна емисия - 20. 08. 2020. <<https://btvplus.bg/produkt/novini/26991>>.

Д-р **Ралица Ковачева** е главен асистент във Факултета по журналистика и масова комуникация на СУ „Св. Климент Охридски“. Публикувала е монографиите „Център и периферия на европеизираните публични сфери“ (2017) и „Новините от света. За смисъла и ползите от международната журналистика“ (2020), както и изследването „Медиатизираното измерение на външната политика“ (2017) в съавторство с проф. д-р Мария Нейкова.

Dr Ralitsa Kovacheva is a senior assistant professor at the Faculty of Journalism and Mass Communication at Sofia University "St. Kliment Ohridski ". She is the author of the recent books "News of the World. On the Meaning and Value of International Journalism"(2020), "Centre and Periphery of the Europeanised Public Spheres" (2017) and "The Mediated Dimension of Foreign Policy "(2017) co-authored with Prof. Dr Maria Neikova.